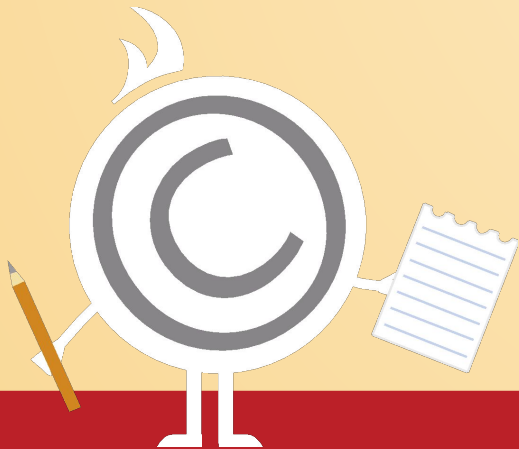

PROJEKTARBETEN

Användning av verk i sitt eget arbete

ANVÄNDNING AV VERK

Man behöver vanligtvis upphovspersonens tillstånd för att använda ett verk.

Man behöver inte tillstånd för:

1. Användning av information, idéer eller ämne

- Om att man använder sina egna ord
- Kom ihåg källkritiken och att ange källan

2. Användning av citat

- Man kan ta citat ur texter
- Citatet måste ha ett samband med den egna texten och omfattningen ska vara begränsad
- Kom ihåg att hänvisa till upphovspersonen och källan

ANVÄNDNING AV VERK

3. Upphovsrättsfria verk får användas fritt

- Verk vars skyddstid har gått ut
- Lagar, förordningar, myndighetsbeslut

4. Länkning

- Direktlänkar till den ursprungliga webbplatsen
- Inbäddning i en video i det egna projektarbetet
  - Kontrollera om det är tillåtet eller skaffa en licens för visning i klassen

En källa måste vara laglig, det vill säga att delning, publicering och spridning sker med upphovspersonens tillstånd.

ANVÄNDNING AV VERK

Olika tillståndslösningar ger möjlighet att använda verk i eget arbete

1. Skolans skolkopieringsavtal med Bonus Copyright Access
2. Upphovsrättsorganisationernas andra avtal och licenser
  - Exempelvis tillstånd att använda bildkonstverk från Bildupphovsrätt i Sverige, tillstånd att använda musik från Stim (tonsättaren), Sami (artisten) och Ifpi (inspelad musik)
3. CC-licenser
4. Tillstånd direkt från upphovspersonen eller rättighetshavaren

ANVÄNDNING AV TEXTMATERIAL

- Man får använda information och idéer
  - Citat
  - Att lägga till tidningsartiklar, tabeller och textutdrag till arbetet
- Möjligt enligt skolans skolkopieringsavtal med Bonus Copyright Access
- Skolkopieringsavtal ger viss rätt att kopiera från nätet och kopiera eller skanna ur böcker och tidningar. Du får enbart dela materialet för undervisningsgruppen inom skolan.
- Se till att källan är tillförlitlig och kom ihåg att hänvisa till den.

ANVÄNDNING AV BILDER

Man får använda:

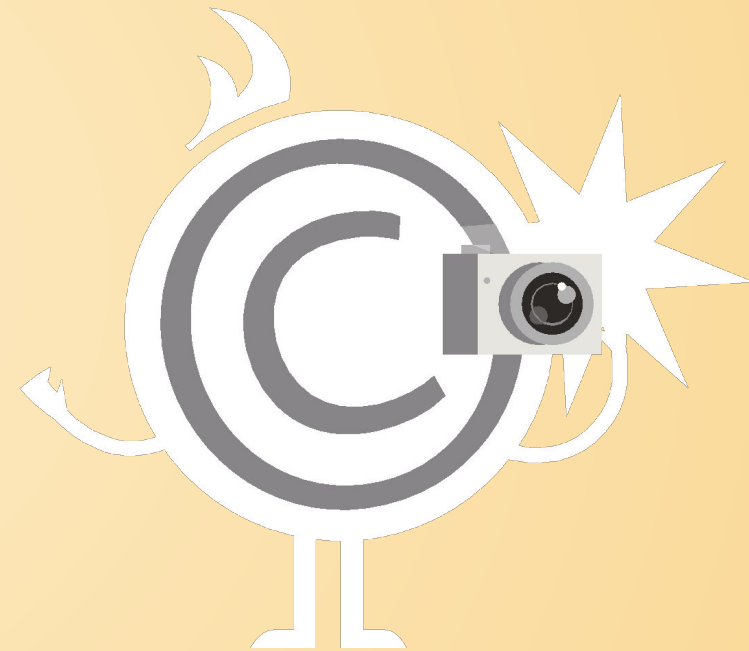
- Bilder som man tagit själv
- Med tillstånd från upphovspersonen/fotografen
- Enligt skolans skolkopieringsavtal med Bonus Copyright Access. Du får enbart dela materialet i undervisningsgruppen inom skolan.
- Genom CC-licens
- Bilder som inte längre är skyddade

Kom ihåg att alltid ange bildens upphovsperson eller fotografens namn och källan.

FOTOGRAFERA OCH FILMA

- Man får fotografera och filma på allmänna platser.
  - På privata platser kan ägaren förbjuda fotografering och filmning.
- För publicering av bilder gäller andra regler än för själva fotograferingen eller filmningen
- Publicering av en bild får inte kränka den som fotograferas eller filmas

Kolla med människor i förväg om det är okej att fotografera/filma och att publicera bilderna/filmen.

ANVÄNDNING AV MUSIK

- Kräver tillstånd från upphovspersonen, artisten och rättighetshavaren till musiken
- Tillstånd att spela in musik kan lämnas av Stim och Sami, men kolla först om skolan redan har ett MiM-avtal!
- Man får använda musik som man har skapat själv
- Musik som finns på nätet där upphovsperson har tillåtit användning exempelvis genom en CC-licens.
  - Observera att musiken måste vara tillgänglig på nätet med tillstånd.

Kom ihåg att ange upphovspersonernas namn.

ANVÄNDNING AV VIDEO

- För att använda en video eller en del av den i sitt eget arbete behövs tillstånd.
  - Du kan skaffa tillstånd från upphovspersonen/-personerna eller rättighetshavaren (t.ex. producenten)
  - Upphovspersonen kan ha tillåtit användning av videon genom en CC-licens. Läs noga igenom användningsvillkoren.
- Man får länka direkt till en webbvideo.
  - Obs! Videon måste vara publicerad på nätet med tillstånd.
- För att visa en video offentligt krävs tillstånd.

BEARBETA ETT VERK

- **För att bearbeta ett verk behövs tillstånd från upphovspersonen eller rättighetshavaren**
  - Till bearbetning räknas exempelvis bildbehandling, översättning av texter, redigering av video eller att göra en ny version av en låt.
- Upphovspersonen kan ha tillåtit bearbetning av ett verk genom en CC-licens.
  - Läs noga igenom användningsvillkoren.
  - Alla verk som delats med CC-licens får inte bearbetas.
- Skolans skolkopieringsavtal med Bonus Copyright Access ger inte rätt att bearbeta texter, bilder eller noter.
- När man bearbetar ett verk ska man ta hänsyn till upphovspersonens **ideella rätt**.

Man får inte bearbeta ett verk på ett sätt som kränker upphovspersonen eller verket.

ANVÄNDNING AV CC-LICENSERAT MATERIAL

Innan du använder CC-licenserat material ska du kontrollera under vilka villkor som gäller användningen

- Licenssymbolen och upphovspersonen ska anges i det egna arbetet
- Länk till det ursprungliga verket, om det är möjligt
- Kontrollera att materialet ligger på nätet med tillstånd
- Exempel:

CC BY   upphovspersonens namn måste nämnas

CC BY-ND   upphovspersonens namn måste nämnas,
materialet får inte bearbetas

CC BY-NC   upphovspersonens namn måste nämnas, gäller
bara icke-kommersiell användning

CC0   fri användning och bearbetning, även kommersiell
användning, upphovspersonens namn behöver inte
nämnas

KÄLLHÄNVISNING

- När du använder material som andra skapat eller citerar en annan persons verk ska du **ange upphovspersonens namn och källan.**

Exempel:

- Bok:
  - Upphovsperson/-personerna. Publikationsår. Bokens namn. Förläggare.
- Tidning:
  - Författare. Publiceringsår. Artikelns namn. Tidningens namn. Utgivningsdatum eller tidningens nummer.
- Bild:
  - Bild: Fotografens namn

KÄLLHÄNVISNING

- Internetkälla:
  - Författare/utgivare. Titel. (Genre). Datum då sidan lästes. Tillgänglig: webbadress.
- Intervju:
  - Den intervjuade personens namn. Yrke. Företag/organisation. Datum för intervjun.

